

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Philippi Melanchthonis Grammatica Latina

Melanchthon, Philipp

Wittebergae, 1621

Caput I. De figuris orthographicis

[urn:nbn:de:bsz:31-112308](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-112308)

DE FIGURIS SINGULARUM

PARTIUM

Grammaticæ.

† *Quid est Figura Grammatica?*

Est forma loqvendi aut scribendi, arte aliqua novata.

† *Quotuplices sunt Figure Grammaticæ?*

Quadruplices: Orthographicæ, Profodicæ, Etymologicæ, & Syntacticæ.

CAPUT I.

DE FIGVRIS ORTHOGRAPHICIS.

† *Quas vocas Figuras Orthographicas?*

Quæ ipsam substantiam vocis variant, literæ aut Syllabæ Additione, ¹ Ablatione, ² Permutatione, ³ vel Translocatione. ⁴

1. 2.

3. 4.

† *Quot sunt Figure Orthographicæ?*

Duodecim: Prostheſis, Aphæſis; Epentheſis, Diplasiaſmus, Syncope; Paragoge, Apocope; Synæſis, Diæſis; Metatheſis, Antitheſis; Tmeſis.

Hæ omnes communi nomine vocantur Metaplaſmus. 5.

Quid

5.

† Quid est Prosthesis?

6. Prosthesis⁶ est additio literæ vel syllabæ, ad initium dictionis. ut, *Gnatus*, pro *Natus*. *Tetuli*, pro *Tuli*.

† Quid est Aphæresis?

7. Aphæresis⁷ est interpositio literæ vel syllabæ, à principio dictionis. ut, *Temnere*, pro *Contemnere*.

† Quid est Epenthesis?

8. Epenthesis⁸ est interpositio literæ vel Syllabæ, in medio dictionis. ut, *Trabea*, pro *Traha*. *Siet*, pro *Sit*.
Induperator, pro *Imperator*. *Navita*, pro *Nauta*.

† Quid est Diplasiasmus?

9. Diplasiasmus⁹ est unius eiusdemq; Consonantis in medio dictionis geminatio. ut: *Relligio*, *Relliquia*, *Repperit*, pro *Religio*, *Reliquia*, *Reperit*.

† Quid est Syncope?

10. Syncope¹⁰ est ablatio literæ vel syllabæ, è medio dictionis. ut, *Dixi*, pro *Dixisti*; *Vixet*, pro *Vixisset*; *Valdè*, pro *Validè*: *Audacter*, pro *Audaciter*: *Repostus*, pro *Repositus*.

† Quid est Paragoge?

11. Paragoge¹¹ est additio literæ vel Syllabæ, ad finem dictionis. ut: *Dicier*, pro *Dici*.

Dicitur & Prosparalepsis. 12

† Quid est Apocope?

13. Apocope¹³ est ablatio literæ vel Syllabæ, à fine dictionis. ut, *Dic*, pro *Dice*: *Fac*, pro *Face*: *Nihil*, pro *Nibilum*.

Aliquan-

Δ Aliquand
currunt. ut, *Vin
dine?*

Synæresis¹⁴
barum in unan
pro *Tbeset*.

Dici

Diatresis¹⁵
duas. ut, *Aula
pro *Stravis*. Sol*

V

†

Metathesis¹⁶
I pra, pro *Prai*.
via, pro *naç* dia

Antithesis¹⁷
ut, *Olli*, pro *Th*
pro *Optimus*.

Allo

Tmesis¹⁸ est
i. En.

Quæ me cunq;ve
; *Georg. Septim*

† Dic. Versus
Præteriti apponit
Synopa de medio

△ Aliquando Syncope & Apocope concurrunt. *ut, Vin' ? pro Visne ? Audin' ? pro Audisne ?*

† Quid est Synæresis ?

Synæresis¹⁴ est contractio duarum syllabarum in unam, *ut, Negoti, pro Negotii; i hesi, pro Ihesei.* 14.

Dicitur & Episyndalophe. 15.

† Quid est Diæresis ?

Diæresis¹⁶ est distractio unius syllabæ in duas. *ut, Aulai, Aquai, pro Aula, Aque. Suavis, pro Spavis. Soluendus, pro Solvendus.* 16.

Vocatur & Dialysis. 17.

† Quid est Metathesis ?

Metathesis¹⁸ est literarum transpositio. *ut, I pra, pro Prai. Græcis est frequentior. ut negadica, pro nagodia.* 18.

† Quid est Antithesis ?

Antithesis¹⁹ est literæ pro litera positio. *ut, Olli, pro Illi. Servos, pro Servus. Optimus, pro Optimus. Magè, pro Magis.* 19.

Alio nomine Antistæchon. 20.

† Quid est Tmesis ?

Tmesis²¹ est dissectio vocis compositæ. *ut: 1 En.* 21.

Quæ me cunqve vocant terræ. pro Quæcunqve. 3. Georg. Septem subjecta trioni pro Septentrioni.

† Dic Versus memoriales de his duodecim Figuris.

Prosthesis apponit capiti; sed *Aphæresis* aufert. *Syncopa* de medio tollit; sed *Epanthesis* indit.

Consona

Consona quòd gemina in medio est, dat *Diplasis-
mus*.

Aufert *Apocope* finem; sed dat *Paragoge*.

Dicitur è binis conflare *Synarexis* unam.

Rursus at in binas diffilare *Diarexis* unam.

Litera si legitur transposita, *Metathesis* extat.

Antithesis dices, aliam si litera mutar.

Compositæ vocis dissectio, *Tmesis* habetur.

CAPUT II.

DE FIGURIS PROS-
odicis.

† *Quæ sunt Figure Prosodice?*

Quæ tempus seu quantitatem alicuius syllabæ variant.

† *Quot sunt Figure Prosodice?*

Tres: Systole, Diastole, & Synizesis.

† *Quid est Systole?*

1. Systole¹ est correptio syllabæ natura longæ, ut:

*Matri longa decem tulerunt fastidia menses.
pro, tulerunt.*

*Obstupui, steteruntq; comæ, vox faucibus
hæsit.*

† *Quid est Ecclasis?*

2. Ecclasis² est productio syllabæ natura brevis, ut: *itãliam fato profugus, pro itãliam fa-
to, &c.*

Dicitur & Diastole. 3

† *Quid est Synizesis?*

4. Synizesis⁴ est confessus duarum syllabarum

horum in unam.

† *Die Vers*

Corripit, ut

Etasis si dicitur

Bina Synizesis

† *Quæ*

Quæ dictione

ratione abducitur

gnificatione ali

† *Quæ*

Tres: Enallage

mus.

† *Quæ*

Enallage¹ est

pro Parte ponitur

dente.

† *Quæ*

Duz: Antimeria

† *Quæ*

Antimeria² est

pro altera ponitur.

Populum late reg-

Vile spem cuiusque

Quæ si manum